

Czwartek, 12 marca 2015 r.

P8_TA(2015)0074

Zabójstwo rosyjskiego lidera opozycji Borisa Niemcowa oraz stan demokracji w Rosji

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 12 marca 2015 r. w sprawie zabójstwa rosyjskiego przywódcy opozycji Borysa Niemcowa i stanu demokracji w Rosji (2015/2592(RSP))

(2016/C 316/16)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje wcześniejsze sprawozdania i rezolucje w sprawie Rosji, zwłaszcza swoją rezolucję z dnia 23 października 2012 r. w sprawie ustanowienia wspólnych ograniczeń wizowych dla urzędników rządu rosyjskiego zamieszanych w sprawę Siergieja Magnickiego ⁽¹⁾, z dnia 13 czerwca 2013 r. w sprawie rządów prawa w Rosji ⁽²⁾, z dnia 13 marca 2014 r. w sprawie Rosji: wyroki dla demonstrantów uczestniczących w wydarzeniach na placu Błotnym ⁽³⁾, z dnia 23 października 2014 r. w sprawie zamknięcia organizacji pozarządowej Memoriał (laureata Nagrody im. Sacharowa z 2009 r.) w Rosji ⁽⁴⁾, a także z dnia 15 stycznia 2015 r. w sprawie Rosji, w szczególności w sprawie Aleksieja Nawalnego ⁽⁵⁾,
 - uwzględniając oświadczenie wiceprzewodniczącej Komisji/wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa Federiki Mogherini z dnia 28 lutego 2015 r. w sprawie zamordowania Borysa Niemcowa,
 - uwzględniając oświadczenie wiceprzewodniczącej Komisji/wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa z dnia 4 marca 2015 r. w sprawie dalszego przetrzymywania w więzieniu Nadii Sawczenko;
 - uwzględniając oświadczenie rzecznika wiceprzewodniczącej/wysokiej przedstawiciel z dnia 3 marca 2015 r. w sprawie odmówienia posłance do Parlamentu Europejskiego Sandrze Kalniete wjazdu na terytorium Federacji Rosyjskiej,
 - uwzględniając oświadczenie rzecznika praw człowieka Federacji Rosyjskiej Władimira Łukina z dnia 4 marca 2014 r. w sprawie publicznych demonstracji w Moskwie oraz działań podjętych przez organy ścigania,
 - uwzględniając unijno-rosyjskie konsultacje dotyczące praw człowieka, przeprowadzone w dniu 28 listopada 2013 r.,
 - uwzględniając obowiązującą Umowę o partnerstwie i współpracy ustanawiającą partnerstwo między Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi, z jednej strony, a Federacją Rosyjską, z drugiej strony, a także zawieszono negocjacje w sprawie nowej umowy między UE a Rosją,
 - uwzględniając art. 123 ust. 2 i 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że Borys Niemcow, były wicepremier Federacji Rosyjskiej, były gubernator obwodu niżnonowogrodzkiego, wybitny reformator postsowieckiego społeczeństwa rosyjskiego i gospodarki oraz jeden z przywódców opozycji liberalno-demokratycznej w Rosji, został zamordowany w pobliżu Kremla dwa dni przed zaplanowaną na 1 marca 2015 r. demonstracją przeciwko skutkom kryzysu gospodarczego i konfliktowi na Ukrainie, którą organizował;
- B. mając na uwadze, że w tygodniach poprzedzających zabójstwo Borys Niemcow badał udział Rosji w konflikcie w Donbasie i miał zamiar opublikować raport w tej sprawie; mając na uwadze, że w związku z zabójstwem Borysa Niemcowa aresztowano pięć osób, ale nie jest jasne, czy którykolwiek z zatrzymanych oddał śmiertelne strzały; mając na uwadze, że władze rosyjskie nie zezwoliły kilku posłom do Parlamentu Europejskiego oraz kilku delegacjom krajowym na wjazd do Federacji Rosyjskiej i tym samym uniemożliwiły im udział w pogrzebie Borysa Niemcowa;
- C. mając na uwadze, że Borys Niemcow był zdecydowanym zwolennikiem nowoczesnej, dostatniej i demokratycznej Federacji Rosyjskiej, otwartej na świat;

⁽¹⁾ Dz.U. C 68 E z 7.3.2014, s. 13.

⁽²⁾ Teksty przyjęte, P7_TA(2013)0284.

⁽³⁾ Teksty przyjęte, P7_TA(2014)0253.

⁽⁴⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2014)0039.

⁽⁵⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2015)0006.

Czwartek, 12 marca 2015 r.

- D. mając na uwadze, że Federacja Rosyjska jako pełnoprawny członek Rady Europy i Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) oraz sygnatariusz Powszechnej deklaracji praw człowieka zobowiązała się przestrzegać uniwersalnych zasad demokracji i praworządności oraz szanować podstawowe wolności i prawa człowieka;
- E. mając na uwadze, że stan poszanowania praw człowieka w Rosji pogorszył się w ostatnich latach, a rosyjskie władze przyjęły serię aktów prawnych zawierających niejednoznaczne przepisy wykorzystywane do dalszego ograniczania działań opozycji i podmiotów społeczeństwa obywatelskiego oraz do utrudniania korzystania z wolności słowa i zgromadzeń; mając na uwadze, że ministerstwo sprawiedliwości wykorzystało wprowadzone niedawno uprawnienia, aby 42 grupom przyczepić etykietę „obcych agentów”, w tym najbardziej doświadczonym i autorytatywnym organizacjom praw człowieka, a także posunęło się do biurokratycznych pretekstów, aby doprowadzić do zakończenia działalności przez kilka innych grup; mając na uwadze, że w styczniu 2015 r. Duma Państwowa uczyniła pierwszy krok na drodze do przyjęcia nowej ustawy, która zakazywałaby działalności „niepożądanych” organizacji zagranicznych;
- F. mając na uwadze, że Parlament wielokrotnie wyrażał zaniepokojenie stanem demokracji w Rosji oraz systematycznym brakiem praworządności i poszanowania praw człowieka; mając na uwadze, że w Rosji nie są przestrzegane zasady praworządności, sprawiedliwego procesu, rzetelnego procesu i niezawisłości sądownictwa; mając na uwadze, że ostatnie wybory prezydenckie i wybory do Dumy Państwowej nie spełniały standardów OBWE;
- G. mając na uwadze, że liczne procesy i postępowania sądowe toczące się w ostatnich latach, w tym sprawy Nawalnego, Magnickiego, Chodorkowskiego czy Politkowskiej, postawiły pod znakiem zapytania niezawisłość i bezstronność instytucji sądowych Federacji Rosyjskiej; mając na uwadze, że przytoczone wyżej głośne przypadki to jedynie sprawy najbardziej znane poza Rosją świadczące o systemowej niewydolności rosyjskiego państwa w odniesieniu do utrzymania rządów prawa i sprawiedliwego traktowania obywateli;
- H. mając na uwadze, że istnieje rosnąca potrzeba prowadzenia wspólnej, stanowczej, spójnej i kompleksowej polityki UE wobec Rosji, popieranej przez wszystkie państwa członkowskie, przewidującej pomoc i wsparcie, ale również stanowczą i uczciwą krytykę opartą na uniwersalnych wartościach, których zarówno UE, jak i Rosja zgodziły się strzec;
- I. mając na uwadze, że Unia Europejska wielokrotnie oferowała Rosji wsparcie i fachową wiedzę w ramach partnerstwa na rzecz modernizacji w celu wzmocnienia praworządności, sprostania przyjętym przez Rosję zobowiązaniom międzynarodowym i rozwoju jej pełnego potencjału gospodarczego;
- J. mając na uwadze, że w dniu 19 lutego 2015 r. rosyjski przywódca opozycji Aleksiej Nawalny został skazany na piętnaście dni aresztu za rozdawanie ulotek informujących o zbliżającej się demonstracji; mając na uwadze, że w dniu 30 grudnia 2014 r. sąd skazał go na 3,5 roku pozbawienia wolności w zawieszeniu, a jego brata Olega Nawalnego na 3,5 roku pozbawienia wolności;
- K. mając na uwadze, że w dniu 4 marca 2015 r. sąd moskiewski odrzucił kolejne odwołanie Nadii Sawczenko w sprawie nielegalnego przetrzymywania jej przez Federację Rosyjską, wniesione z powołaniem się na jej immunitet delegatki do Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy; mając na uwadze, że 4 marca 2015 r. minęły 82 dni, od kiedy Nadia Sawczenko prowadzi strajk głodowy oraz mając na uwadze, że po tak długim okresie grozi jej trwały uszczerbek na zdrowiu lub śmierć;
- L. mając na uwadze, że minęło sześć miesięcy od uprowadzenia przez rosyjskie służby bezpieczeństwa na terytorium Estonii – z pogwałceniem prawa międzynarodowego – estońskiego funkcjonariusza policji Estonia Kohvera; mając na uwadze, że nadal jest on nielegalnie przetrzymywany w więzieniu Lefortowo w Moskwie; mając na uwadze, że nie otrzymuje on odpowiedniej pomocy prawnej, pozbawiono go prawa do rzetelnego procesu sądowego oraz nakazano mu poddać się nieuzasadnionym badaniom psychiatrycznym, których szczegóły nie są znane;
- M. mając na uwadze, że Europejski Fundusz na rzecz Demokracji zajmuje się sprawą pluralizmu rosyjskich mediów, oraz mając na uwadze, że wraz z partnerami został poproszony o opracowanie nowych inicjatyw medialnych;
- N. mając na uwadze, że wrak i czarne skrzynki polskiego samolotu rządowego Tu-154, który rozbił się w okolicach Smoleńska w kwietniu 2010 r., powodując śmierć prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i wybitnych osobistości z kręgów politycznych, wojskowych i kulturalnych, pozostają w rękach Rosjan; mając na uwadze, że władze rosyjskie odmawiają zwrócenia ich Polsce pomimo licznych wezwań;

Czwartek, 12 marca 2015 r.

1. stanowczo potępia – jako najbardziej znaczący mord polityczny w najnowszej historii Rosji zabójstwo Borysa Niemcowa, który został zastrzelony w pobliżu Kremla, w miejscu nadzorowanym przez kamery wideo i patrolowanym przez policję i służby bezpieczeństwa;
2. składa hołd Borysowi Niemcowowi, prominentnemu przywódcy opozycji, założycielowi i przywódcy ruchu politycznego „Solidarnost”, głównemu krytykowi prezydenta Władimira Putina i wojny na Ukrainie, który poświęcił swoje życie pracy na rzecz bardziej demokratycznej, dostatniej i otwartej Rosji oraz solidnego partnerstwa Rosji z jej sąsiadami i partnerami; składa najgłębsze wyrazy współczucia rodzinie i przyjaciołom Borysa Niemcowa, członkom opozycji i narodowi rosyjskiemu; potępia decyzję przywódców rosyjskich uniemożliwiającą udział niektórych dyplomatów i delegacji krajowych w jego pogrzebie, niwecząc tym samym próbę oddania przez UE hołdu dzielnym obywatelom Rosji występującym w obronie uniwersalnych wartości;
3. podkreśla, że to zabójstwo wpisuje się w rosnącą liczbę nierozwiązanych przypadków zabójstw politycznych i podejrzanych przypadków śmiertelnych, które miały miejsce w Rosji od 1998 r., m.in. dziennikarki śledczej Anny Politkowskiej, Aleksandra Litwinienki, który wedle podejrzeń został zamordowany w Zjednoczonym Królestwie, prawnika Stanisława Markielowa, dziennikarki Anastazji Baburowej, działaczki na rzecz praw człowieka Nastazji Estemirowej, prawnika Siergieja Magnickiego, a teraz polityka Borysa Niemcowa;
4. zauważa, iż zatrzymano pięciu podejrzanych pochodzenia czeczeńskiego, o czym poinformowały rosyjskie władze;
5. domaga się niezależnego międzynarodowego śledztwa w sprawie zabójstwa; uważa, że instrumenty dostępne w ramach OBWE, Rady Europy i Narodów Zjednoczonych pomogłyby zapewnić bezstronne i uczciwe śledztwo;
6. zwraca się do Rady, Komisji i państw członkowskich, aby przy wyznaczaniu ram przyszłej polityki wobec Rosji wzięły pod uwagę fakt, że atmosfera polityczna stworzona przez władze rosyjskie przygotowała podatny grunt pod tego rodzaju morderstwa, przemoc i naciski; jest zaniepokojony atmosferą nienawiści wobec działaczy opozycji, obrońców praw człowieka, mniejszości i sąsiadujących narodów, która nasila się w Rosji w ostatnich latach i do której podlega propaganda państwowa i oficjalne media w ramach kultury politycznej, która oddala się od zasad demokratycznych;
7. wzywa władze Federacji Rosyjskiej do zaprzestania haniebnego propagandy i wojny informacyjnej wobec swoich sąsiadów, świata Zachodu i własnego narodu, przekształcającej Rosję w państwo charakteryzujące się represjami, mową nienawiści i strachem, w którym nacjonalistyczną euforię opiera się na aneksji Krymu i eskalacji wojny na Ukrainie, gdzie narusza się prawa Tatarów krymskich, i w którym to państwie Kreml kultywuje i prowokuje nienawiść i walkę, z naruszeniem prawa międzynarodowego; potępia nową wojnę propagandową prowadzoną przeciwko demokratycznym i podstawowym wartościom, które przedstawiane są społeczeństwu rosyjskiemu jako obce; przypomina, że w licznych międzynarodowych deklaracjach i układach Unia Europejska i Federacja Rosyjska zobowiązały się do ochrony uniwersalnych wartości demokratycznych i praw podstawowych; podkreśla, że istotna jest obecność sił opozycji politycznej, żeby zapewnić stałą debatę oraz wymianę poglądów i idei w dziedzinie polityki i w procesie stanowienia prawa w Rosji;
8. wzywa władze Rosji do zaprzestania wywierania wszelkiego rodzaju nacisków, czy to politycznych, czy sądowych, a także podejmowania działań represyjnych i zastraszających w stosunku do liderów opozycji, przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego i niezależnych mediów, a także do umożliwienia im swobodnego prowadzenia działalności w zgodzie z podstawowymi zasadami rosyjskiej konstytucji;
9. jest głęboko zaniepokojony faktem, że Rosja nie przestrzega międzynarodowych zobowiązań prawnych, które podjęła jako członek Narodów Zjednoczonych, Rady Europy i OBWE, a także podstawowych praw człowieka i zasad praworządności; uważa, że Federacja Rosyjska powinna wypełniać zobowiązania, pod którymi się podpisała; ubolewa z powodu ostatnich wydarzeń, które pokazują, że Rosja przesuwa się w kierunku przeciwnym do kierunku dobrze funkcjonującej demokracji, obejmującej poszanowanie opozycji, praworządności i niezależności wymiaru sprawiedliwości;
10. głęboko ubolewa nad tym, że władze rosyjskie nie odpowiadają na krytykę zgłaszaną wewnątrz Federacji Rosyjskiej, jak i na arenie międzynarodowej, dotyczącą ustawy o obcych agentach, a w zamian przyjmują poprawki, które jeszcze bardziej ograniczają niehandlowym organizacjom możliwości działania i mają z natury dyskryminacyjny charakter; stanowczo wzywa Rosję, by zmieniła odpowiednie przepisy, żeby spełnić swoje zobowiązania międzynarodowe w dziedzinie praw człowieka i swobód demokratycznych;

Czwartek, 12 marca 2015 r.

11. z zadowoleniem przyjmuje decyzję sądu najwyższego z dnia 28 stycznia 2015 r. o odrzuceniu skargi złożonej przez rosyjskie ministerstwo sprawiedliwości, w której wnioskuje się o zamknięcie rosyjskiego stowarzyszenia Memoriał oraz zarzuca mu uchybienia dotyczące jego struktury organizacyjnej, a także wzywa do usunięcia pozostałych organizacji pozarządowych z listy „obcych agentów”;
12. wzywa władze rosyjskie do natychmiastowego uwolnienia wszystkich uznanych więźniów politycznych;
13. wzywa władze rosyjskie, aby w trybie pilnym uwolniły Nadię Sawczenko i przestrzegały jej immunitetu członkini Rady Najwyższej Ukrainy i delegatki do Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, która została uprowadzona na terytorium Ukrainy i jest nielegalnie przetrzymywana w rosyjskim więzieniu; podkreśla, że Rosja ponosi odpowiedzialność za bardzo słaby stan jej zdrowia; wyraża głębokie zaniepokojenie jej stanem zdrowia i apeluje do rosyjskich organów sądowych o zastosowanie prawa humanitarnego;
14. potępia uprowadzenie z terytorium estońskiego do Rosji estońskiego funkcjonariusza policji Estonia Kohvera; domaga się jego natychmiastowego zwolnienia i bezpiecznego powrotu do Estonii;
15. jest przekonany, że Rosja pozostaje ważnym podmiotem na arenie międzynarodowej oraz że w strategicznym interesie UE i Rosji leży szybka deeskalacja konfliktu oraz przywrócenie stosunków dzięki dyplomacji i mediacji, pod warunkiem że stanie się to przy poszanowaniu prawa międzynarodowego i zobowiązań w ramach OBWE;
16. wyraża poparcie dla demokratycznych sił w Rosji, które angażują się na rzecz otwartego społeczeństwa i planu reform;
17. apeluje do Rady o opracowanie jednolitej polityki wobec Rosji, w której 28 państw członkowskich UE oraz jej instytucje zostaną zobowiązane do prezentowania wspólnego zdecydowanego stanowiska w sprawie roli praw człowieka w stosunkach między UE a Rosją, a także w sprawie konieczności zaprzestania w Rosji ograniczania wolności słowa, zgromadzeń i stowarzyszeń; jest zdania, że strategia UE powinna mieć na celu skłonienie Rosji do pełnego przestrzegania zasad OBWE i przekonanie przywódców Rosji, by wyprowadzili swój kraj z politycznej i gospodarczej izolacji;
18. nalega na wiceprzewodniczącą/wysoką przedstawiciel, wspieraną przez ESDZ i Komisję, by opracowały solidniejszy program wsparcia rosyjskiego społeczeństwa obywatelskiego w Rosji i na okupowanym Krymie oraz by poszukiwały nowych możliwości nawiązania kontaktów z nim i rozwijały te kontakty w celu propagowania wartości takich jak demokracja, prawa człowieka i praworządność; wzywa UE, by w związku z obecnym etapem programowania instrumentów finansowych UE zwiększyły pomoc finansową dla rosyjskiego społeczeństwa obywatelskiego za pośrednictwem Europejskiego Instrumentu na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka na Świecie oraz funduszy przeznaczonych dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego i samorządów, a także by objęły instrumentem partnerstwa forum społeczeństwa obywatelskiego UE–Rosja w celu zapewnienia trwałego i wiarygodnego wsparcia długoterminowego;
19. podobnie jak w poprzednich rezolucjach ponownie wyraża zaniepokojenie brakiem współpracy władz rosyjskich z niezależnymi i międzynarodowymi organami śledczymi w sprawie zestrzelenia samolotu odbywającego lot MH17; stanowczo podkreśla, że ustaleń w sprawie amnestii zawartych w porozumieniu z Mińska nie wolno stosować do sprawców tego przestępstwa, żeby nie przysługiwała im żadna amnestia;
20. wzywa władze rosyjskie do niezwłocznego zwrócenia Polsce wraku polskiego samolotu rządowego Tu-154 oraz wszystkich jego czarnych skrzynek; podkreśla fakt, że poziom zależności rosyjskiego sądownictwa od władz podważa możliwość przeprowadzenia jakiegokolwiek bezstronnego i uczciwego dochodzenia;
21. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji wiceprzewodniczącej Komisji/wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, Radzie, Komisji, Radzie Europy, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie oraz prezydentowi, rządowi i parlamentowi Federacji Rosyjskiej.